

aardrijkskunde - vmbo : vakspecifieke informatie centraal examen 2016

Deze informatie maakt deel uit van de Septembermededeling van het College voor Toetsen Examens (het CvTE) (zie Examenblad.nl).

Veranderingen t.o.v. 2015 zijn geel gemarkeerd.

Veranderingen t.o.v. septembermededelingen 2016 zijn blauw gemarkeerd.

Alle leerwegen: BB, KB en GL/TL

examenstof	zie syllabus 2016 NB de syllabus is leidend (niet de educatieve methode)
syllabus 2016 gewijzigd ten opzichte van 2015?	ja zie geel gemarkeerde passages in de syllabus 2016 (www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo TL → maatschappijvakken → aardrijkskunde → syllabus vmbo)
géén bezemexamens	In 2015 is voor het eerst gewerkt met een syllabus en een centraal examen die gebaseerd zijn op het nieuwe examenprogramma. Voor kandidaten die in het examenjaar 2014 waren gezakt, was er in examenjaar 2015 een bezemexamen 'oude stijl'. In het examenjaar 2016 zijn er geen bezemexamens meer.
nadere informatie	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Status van het correctievoorschrift: regelgeving</i> Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift. Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket (examenloket@duo.nl). • <i>Eenkindpolitiek</i> In het centraal examen kunnen vragen voorkomen over eenkindpolitiek in China. De eenkindpolitiek in China duurde van 1979 tot en met 2015. Bij het beantwoorden van de vragen is het niet van belang dat de eenkindpolitiek is afgeschaft. Ook over de afschaffing van de eenkindpolitiek worden geen vragen gesteld. <p>Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.</p>

BB

examenvorm	digitaal CE in Facet
afnametijdstip	door de examensecretaris van de school zelf in te plannen
voorbeeldexamens	<p>Eén variant van het digitale CE 2015 is vanaf 22 september 2015 beschikbaar in de openbare oefenomgeving van Facet (oefenen.facet.onl).</p> <p>Daarnaast is vanaf 5 januari 2016 het voorbeeldexamen van vorig jaar als package in Facet beschikbaar. U gebruikt dit examen voor de Proef op de Som (zie hieronder bij 'nadere informatie'). Dit examen is net als vorig examenjaar ook als ExamenTester-pdf beschikbaar op de website van Cito¹.</p>
nadere informatie	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Keuze voor digitaal</i> De digitale CE's worden niet langer in ExamenTester afgenomen, maar in het nieuwe computerexamensysteem Facet. Uw school kiest zelf of de centrale examens BB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken BB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris. • <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2016'. Brochure 'Kaders BB- en KB-flex 2016' ² • <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2016'. • <i>Toegestane hulpmiddelen</i> Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2016. <p>Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Correctie</i> Facet werkt op onderdelen anders dan ExamenTester. Voor leerlingen zijn de veranderingen niet heel groot, maar ze moeten wel geoefend hebben met voorbeeldexamens. Voor docenten is het van groot belang dat zij oefenen met de correctie, omdat deze in Facet anders werkt dan in ExamenTester. In Facet is thuiscorrectie toegestaan. Tijdens de Proef op de Som raken zowel leerlingen als docenten aan de hand van voorbeeldexamens vertrouwd met Facet. Vanwege de overgang van ExamenTester naar Facet is de Proef op de Som een onmisbaar onderdeel van de voorbereiding op de digitale CE's. Het CvTE adviseert om de Proef op de Som uit te voeren op de computers waarmee ook de echte digitale CE's worden afgenomen.

¹ http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/digitale_examens_vmbo/voorbeeldexamens/nieuw_examen_aardrijkskunde

² www.examenblad.nl/document/brochure_kaders_bb_kb_flex_2016

	<p>De relevante paragrafen in de brochure 'Kaders BB- en KB-flex' zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proef op de Som: paragraaf 4.5 - (Thuis)correctie: paragraaf 4.5 en 6.1 - Voorbeeldexamens: paragraaf 9.4.2 <p>• <i>Externe/tweede correctie</i></p> <p>In het schooljaar 2015-2016 vindt een pilot plaats met externe/tweede correctie en BB- en KB-flex. Deze pilot geldt voor de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer 2, economie, wiskunde, nask1 en biologie. De aanmelding voor deze loopt via de examensecretaris. Meer informatie: paragraaf 3.4 en hoofdstuk 7 van de brochure.</p>
--	---

examenvorm	papieren cse
afnametijdstip	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo BB → maatschappijvakken → aardrijkskunde → zie onder 'Officiële publicaties'
voorbeeldexamen	Het centraal examen van 2015 wordt gepubliceerd op examenblad.nl. Het digitale voorbeeldexamen voor het examenjaar 2015 is nog steeds beschikbaar op de website van Cito³.
nadere informatie	Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.

³ http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/digitale_examens_vmbo/voorbeeldexamens/nieuw_examen_aardrijkskunde

KB

examenvorm	digitaal CE in Facet
afnametijdstip	door de examensecretaris van de school zelf in te plannen
voorbeeldexamen	<p>Eén variant van het digitale CE 2015 is vanaf 22 september 2015 beschikbaar in de openbare oefenomgeving van Facet (oefenen.facet.nl).</p> <p>Daarnaast is vanaf 5 januari 2016 het voorbeeldexamen van vorig jaar als package in Facet beschikbaar. U gebruikt dit examen voor de Proef op de Som (zie hieronder bij 'nadere informatie'). Dit examen is net als vorig examenjaar ook als ExamenTester-pdf beschikbaar op de website van Cito⁴.</p>
nadere informatie	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Keuze voor digitaal</i> De digitale CE's worden niet langer in ExamenTester afgenomen, maar in het nieuwe computerexamensysteem Facet. Uw school kiest zelf of de centrale examens KB digitaal in Facet worden afgenomen of op papier. De keuze voor digitaal geldt voor alle algemene vakken KB. Uw school kan dus niet bij het ene vak kiezen voor digitaal en bij het andere vak voor papier. Gedurende het schooljaar heeft uw school de mogelijkheid om terug te vallen naar de papieren cse's. Dit gaat altijd via de examensecretaris. • <i>Brochure met kaders</i> Gedetailleerde informatie over de digitale centrale examens staat in de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2016'. Brochure 'Kaders BB- en KB-flex 2016' ⁵ • <i>Richtlijnen geheimhouding</i> Op onderdelen heeft de brochure de status van regelgeving. In het bijzonder geldt dat docenten kennis moeten hebben van de richtlijnen met betrekking tot geheimhouding, die beschreven zijn in paragraaf 8.5 van de brochure 'Kaders flexibele en digitale centrale examens BB en KB 2016'. • <i>Toegestane hulpmiddelen</i> Bij de digitale centrale examens zijn dezelfde hulpmiddelen toegestaan als bij de papieren cse's. Dat betekent dat kandidaten bijvoorbeeld een woordenboek en kladpapier mogen gebruiken. In verband met de geheimhouding moet de school erop toezien dat de kandidaten het kladpapier achterlaten in de examenruimte. Voor een overzicht van de toegestane hulpmiddelen, zie bijlage 1A van de Regeling toegestane hulpmiddelen voor de centrale examens VO 2016. <p>Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Correctie</i> Facet werkt op onderdelen anders dan ExamenTester. Voor leerlingen zijn de veranderingen niet heel groot, maar ze moeten wel geoefend hebben met voorbeeldexamens. Voor docenten is het van groot belang dat zij oefenen met de correctie, omdat deze in Facet anders werkt dan in ExamenTester. In Facet is thuiscorrectie toegestaan. Tijdens de Proef op de Som raken zowel leerlingen als docenten aan de hand van voorbeeldexamens vertrouwd met Facet. Vanwege de overgang van ExamenTester naar Facet is de Proef op de Som een onmisbaar onderdeel van de voorbereiding op de digitale CE's. Het CvTE adviseert om de Proef op de Som uit te voeren op de computers waarmee ook de echte digitale CE's worden afgenomen.

⁴ http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/digitale_examens_vmbo/voorbeeldexamens/nieuw_examen_aardrijkskunde

⁵ www.examenblad.nl/document/brochure_kaders_bb_kb_flex_2016

	<p>De relevante paragrafen in de brochure 'Kaders BB- en KB-flex' zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Proef op de Som: paragraaf 4.5 - (Thuis)correctie: paragraaf 4.5 en 6.1 - Voorbeeldexamens: paragraaf 9.4.2 <p>• <i>Externe/tweede correctie</i></p> <p>In het schooljaar 2015-2016 vindt een pilot plaats met externe/tweede correctie en BB- en KB-flex. Deze pilot geldt voor de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer 2, economie, wiskunde, nask1 en biologie. De aanmelding voor deze loopt via de examensecretaris. Meer informatie: paragraaf 3.4 en hoofdstuk 7 van de brochure.</p>
--	---

examenvorm	papieren cse
afnametijdstip	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo KB → maatschappijvakken → aardrijkskunde → zie onder 'Officiële publicaties'
voorbeeldexamen	<p>Het centraal examen van 2015 is gepubliceerd op examenblad.nl.</p> <p>Het digitale voorbeeldexamen voor het examenjaar 2015 is nog steeds beschikbaar op de website van Cito⁶.</p>
nadere informatie	Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.

⁶ http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/digitale_examens_vmbo/voorbeeldexamens/nieuw_examen_aardrijkskunde

GL/TL regulier

examenvorm	papieren cse
afnametijdstip	volgens het rooster voor de centrale examens www.examenblad.nl → jaarring 2016 → vmbo KB → maatschappijvakken → aardrijkskunde → zie onder 'Officiële publicaties'
voorbeeldexamen	Het centraal examen van 2015 is gepubliceerd op examenblad.nl . Het voorbeeldexamen voor het examenjaar 2015 is nog steeds beschikbaar op de website van Cito ⁷ .
nadere informatie	Let op! Bij het centraal examen aardrijkskunde VMBO is de atlas NIET toegestaan.

⁷ http://www.cito.nl/onderwijs/voortgezet%20onderwijs/centrale_examens/schriftelijke_examens_vmbo/examen_aardrijkskunde_nieuw